

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 89 1 P 052041 23 Rev
Banjaluka: 10.7.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanje Bundalo, predsjednica vijeća, Senada Tice i Davorke Delić, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja J.M., I.S. i mldb. S.M.1, I.S., koje zastupa advokat V. I., I., protiv tuženog S.M.2., I.S., kog zastupa advokat T.S., B., radi utvrđenja ništavosti ugovora o poklonu i utvrđenja nužnog nasljednog dijela, vrijednost spora 50.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 89 1 P 052041 22 Gž od 21.10.2022. godine, na sjednici održanoj 10.7.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 900,00 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Sokocu broj 89 1 P 052041 22 P od 1.8.2022. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traže da se:

utvrdi da je ugovorom o poklonu broj OPU-IP ... od 14.8.2020. godine, zaključen između tuženog i njegove majke O.M. kod notara H.Dž. iz H., povrijeđen nužni nasljedni dio tužitelja i da je ugovor o poklonu djelomično ništav,

da tužiteljima po osnovu nužnog nasljednog dijela pripada po 1/8 dijela vlasništva na nekretnini upisanoj u Izvod iz knjige uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova broj 4619 k.o. D., u naravi dvoiposoban stan površine 69,39 m², na nekretnini upisanoj u Izvod iz knjige uloženih ugovora o prodaji poslovnih zgrada, poslovnih prostorija i garaža broj 3051 k.o. L., u naravi poslovni prostor površine 36,56 m², na nekretnini upisanoj u Izvod iz knjige uloženih ugovora o prodaji poslovnih zgrada, poslovnih prostorija i garaža broj 3052 k.o. L., u naravi poslovni prostor površine 26,89 m² i na nekretnini upisanoj u Posjedovni list broj 223/2 k.o. P., u naravi kuća, zgrada i livada površine 1.631 m², što je tuženi dužan priznati i trpiti da se tužitelji upišu kao suvlasnici navedenih nekretnina sa po 1/8 dijela, u roku od 30 dana,

da se naloži Upravi B., PJ I.I., za nekretninu rednog broja 1 iz prethodnoga stava, odnosno PJ I.N.S. za nekretnine rednog broja 2., 3. i 4. iz prethodnoga stava, da izvrše upis prava suvlasništva u korist tužitelja sa po 1/8 dijela

da se obaveže tuženi da tužiteljima naknadi troškove postupka u iznosu od 3.770,00 KM.

Obvezani su tužitelji da tuženom u jednakim dijelovima naknade troškove postupka u iznosu od 2.430,00 KM, dok je zahtjev za iznos od 856,80 KM odbijen.

Presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 89 1 P 052041 22 Gž od 21.10.2022. godine, odbijena je žalba tužitelja i potvrđena prvostepena presuda.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelji pobijaju drugostepenu odluku zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženi predlaže da se revizija odbije, a tužitelji obavežu na naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora u iznosu od 900,00 KM.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja o kom je odlučeno izrekom prvostepene presude.

Među strankama je nesporno da su tužitelji djeca pokojnog S.M.3., da su prednik tužitelja i tuženi sinovi pokojne O.M., da je O.M. umrla ...2021. godine, a otac tužitelja ...2018. godine, da su tužitelji unuci pokojne O.M., da je rješenjem Osnovnog suda u Sokocu broj 89 1 O 048484 21 O od 15.3.2021. godine odlučeno da se iza pokojne O.M. neće raspravljati zaostavština jer nema imovine koja bi bila predmetom ostavinskog postupka, da je ...2020. godine zaključen ugovor o poklonu nekretnina broj ..., kojim je poklonodavac O.M. poklonila tuženom nekretnine navedene u tužbenom zahtjevu, da se temeljem tog ugovora tuženi upisao u javnoj evidenciji nekretnina kao vlasnik.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 30. stav 1. Zakona o nasljeđivanju ("Službeni glasnik RS", broj 1/2009, 55/2009, 91/2016 i 82/2019 - u daljem tekstu: ZN), u vezi sa odredbama članom 103. stav 1. i 105. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Stav je prvostepenog suda da bi tužitelji „mogli postati nužni nasljednici“ uz kumulativno ispunjenje uvjeta iz člana 30. stav 2. ZN, tj. da su trajno nesposobni za rad i da nemaju nužnih sredstava za život, što nisu dokazali.

Činjenica da je tužitelj S.M.1 malodoban, a da se tužiteljica J.M. još uvijek školuje, po ocjeni suda, ne predstavlja trajnu nesposobnost za rad.

Sud cijeni da tužitelji nisu dokazali da nemaju nužnih sredstava za život jer brigu o njima vodi njihova majka, a nije dokazano da ona to nije u mogućnosti. Tužitelji su tokom postupka isticali da „diskoteka ne radi nakon ubistva njihovog oca“ i „da je aktivan samo jedan

kafić koji jedva osigurava profit i mogućnost preživljavanja obitelji“. Po stavu suda tuženi su morali dokazati da iz tih razloga nemaju nužnih sredstava za život.

Sud cijeni da je „nepravilno“ pozivanje tužitelja na odredbe ZN koje se tiču prava predstavljanja jer je „zakonsko nasljeđivanje odvojeno od nasljeđivanja nužnih nasljednika“, te smatra da zakonodavac „da je htio da se pravo predstavljanja može nasljeđivati i kod nužnog nasljedstva, to bi jasno istakao u dijelu odredbi ZN koje se tiču nužnoga nasljedstva“.

Prvostepeni sud nije prihvatio navode tužitelja da je ugovor o poklonu djelimično ništav jer notar nije upozorio ugovorne strane o mogućoj povredi nužnog nasljednog dijela nužnih nasljednika. Sud polazi od činjenice da ugovor o poklonu nije reguliran odredbama ZOO, shodno čemu se na njega primijenuju pravna pravila člana 4. Zakona o nevažnosti pravnih propisa donesenih prije 6.4.1941. godine i za vrijeme neprijateljske okupacije („Službeni list FNRJ“, broj 86/46, 105/46 i 96/47), odnosno odredbe Opšteg građanskog zakonika, kojim, kao ni odredbama ZOO, kojim nije propisana posebna forma, ali je sporni ugovor o poklonu notarski obrađen saglasno odredbi člana 68. stav 1. tačka 4. Zakona o notarima („Službeni glasnik RS“, broj 86/2004, 2/2005, 74/2005, 76/2005 - ispr., 91/2006, 37/2007, 74/2007 - odluka US, 50/2010, 78/2011, 20/2014, 68/2017, 113/2018 - odluka US i 82/2019).

Drugostepeni sud žalbu tužitelja cijeni neosnovanom, u cijelosti prihvatajući pravilnim činjenična utvrđenja prvostepenog suda i iznesena pravna shvatanja.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Revizija smatra da su nižestepeni sudovi pogrešno tumačili odredbu člana 30. stav 2. ZN, jer da u toj odredbi nisu izričito navedeni unuci ostavioca.

Revizija u svojim navodima ne pobija ocjenu suda da tužitelji nisu dokazali kumulativno ispunjenje uslova za ostvarenje prava na nužni nasljedni dio, tj. da su nesposobni za rad i da nemaju sredstava za život. Revizija se iscrpljuje u tvrdnji da je „apsurdno, nelogično i nepravedno“ tumačenje nižestepenih sudova vezano za odredbu člana 30. ZN, tj. da unuci nemaju pravo nužnog nasljednog dijela, jer da „nije logično“ da bi otac tužitelja da je nadživio svoju majku imao pravo na nužni dio, a njegova djeca „to pravo nemaju“.

Odredba člana 30. stav 1. ZN koji je primjenljiv na konkretni slučaj s obzirom na momenat otvaranja nasljeđa (član 146. stav 1. u vezi sa članom 171. stav 1. ZN), propisuje da su nužni nasljednici djeca umrloga, njegovi usvojenici iz člana 21. toga zakona (odredbe koje reguliraju nepotpuno usvojenje) i njegov supružnik, a ostali potomci umrlog, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi roditelji i njegova braća i sestre, su nužni nasljednici samo ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život (stav 2.). Stavom 3. propisano je da su lica navedena u ovom članu nužni nasljednici kada su po zakonskom redu nasljeđivanja pozvana na nasljeđe.

Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-24/18 od 27.3.2019. godine, utvrđeno je da član 30. stav 2. ZN, u dijelu koji glasi: „*njegovi usvojenici i njihovi potomci*“ nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske, pa je članom 1. Zakona o izmjenama Zakona o nasljeđivanju („Službeni glasnik RS“, broj 82/19), izmjenjena odredba člana 30. stav 2. tako što je poslije riječi „*ostali potomci umrlog*“ stavljen zarez i brisane riječi „*njegovi usvojenici i njihovi potomci*“.

Unuci ostavitelja spadaju u nužne nasljednike koje ima u vidu stav 2. člana 30 ZN.

Institut nužnog nasljeđivanja ima za cilj da omogući obezbjeđenje osnovnih potreba najbližih srodnika ostavioca, ograničavanjem slobode ostavioca da u cijelosti raspolaže svojom imovinom onako kako on to želi. Određivanjem nužnih nasljednika zakonodavac je bezuslovno osigurao da njegova djeca, usvojenici iz nepotpunog usvojenja i supružnik nasljede zajamčeni nužni dio, određen u skladu sa odredbom članom 31. stav 2. ZN, dok je ta garancija uslovno predviđena za ostale potomke ostavioca, roditelje, braću i sestre.

Slijedi da su nižestepeni sudovi pravilno tumačili i primjenili relevantnu odredbu člana 30. stav 2. ZN, jer su tužitelji unuci ostaviteljice O.M. i njihovo pravo na nužni nasljedni dio uvjetovano je kumulativnim ispunjenjem dva uslova čije ispunjenje nisu dokazali.

Ovo pravno shvatanje je izraženo i u odluci ovog suda broj 71 0 P 114862 14 Rev od 22.11.2016. godine, kada je zauzeto stanovište da je, shodno odredbi člana 30. stav 2. ZN, „*tužilja kao unuka mogla da ostvari pravo na nužni nasljedni dio samo ukoliko dokaže da je nesposobna za rad i da nema nužnih sredstava za život*“.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 900,00 KM nije osnovan shodno odredbi člana 387. stav 1. ZPP, pri čemu je posebno cijenjeno da se u odgovoru iznosi pravni stav koji je iznesen tokom parnice i kog su cijenili nižestepeni sudovi kod donošenja odluke, pa odgovor nije bio od uticaja na odluku o reviziji.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić